

พัฒนาการและแนวโน้มการดำเนินงานของ สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออก The Development and Operation Trend of the Nurses' Association of Thailand, Eastern Branch Office

เบญจวรรณ ทิมสุวรรณ, กศ.ด. (การอุดมศึกษา) ¹

Benjawan Timsuwan, Ed.D. (Higher Education) ¹

ลลิตา เดชาวุธ, พย.ม. (การพยาบาลครอบครัว) ² มณฑนา เหมชะญาติ, Ph.D. (Nursing) ³

Lalita Dechavoot, M.N.S. (Family Nursing) ² Monthana Hemchayat, Ph.D. (Nursing) ³

เกล็ดดาว จันททีโร, วท.ม. (การบริหารโรงพยาบาล) ⁴

Kleddao Chanthateero, M.Sc. (Hospital Administration) ⁴

Received: May 2, 2025 Revised: December 1, 2025 Accepted: December 2, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาพัฒนาการและแนวโน้มการดำเนินงานของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออก ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย นายกสมาคม จำนวน 9 คน และกรรมการอำนวยการ จำนวน 22 คน ทั้งในอดีตและปัจจุบัน (วาระ พ.ศ. 2565–2567) รวมทั้งพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 8 คน และผู้ช่วยพยาบาล จำนวน 10 คน เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก มีค่าความเชื่อมั่น .93 แนวการสนทนากลุ่มพยาบาลวิชาชีพ มีค่าความเชื่อมั่น 1 และแนวการสนทนากลุ่มผู้ช่วยพยาบาล มีค่าความเชื่อมั่น 1 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกรกฎาคม 2567

^{1,3} อดีตนายกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออก

^{1,3} Former President, The Nurses' Association of Thailand, Eastern Branch Office

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

² Assistant Professor, Phrapokklao Nursing College, Chanthaburi, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

² ผู้เขียนหลัก (Corresponding author) E-mail: lalitappk@gmail.com

⁴ สมาชิกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออก

⁴ Member, The Nurses' Association of Thailand, Eastern Branch Office

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ในช่วงระยะเวลา 50 ปีที่ผ่านมา การดำเนินงานของสมาคมฯ แบ่งออกเป็น 3 ยุค ได้แก่ 1) ยุคก่อร่างสร้างตัว (พ.ศ. 2517–2534) เป็นยุคของการก่อเกิดรากฐานที่สำคัญอันได้แก่ การสร้างเครือข่ายและวัฒนธรรมการทำงานที่ดี 2) ยุคแห่งการเติบโตและแข็งแกร่ง (พ.ศ. 2535–2547) เป็นยุคที่การดำเนินงานมีประสิทธิภาพทั้งด้านการรวบรวมสมาชิก การหารายได้ และการสนับสนุนการดำเนินงานด้านมาตรฐานวิชาชีพการพยาบาลในโรงพยาบาลให้มีความเป็นรูปธรรมเพิ่มขึ้น และ 3) ยุคการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (พ.ศ. 2548–2567) เป็นยุคที่บริบทของสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและผันผวน แต่องค์กรยังคงธำรงรักษาวัฒนธรรมที่ดีในการทำงาน ซึ่งการดำเนินงานทั้ง 3 ยุคนี้ มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ และในอนาคต องค์กรต้องปรับการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกสามัญและสมาชิกสมทบที่เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออก ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการทำหน้าที่ของสมาคมวิชาชีพ

คำสำคัญ: พัฒนาการ แนวโน้มการดำเนินงาน

สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออก

Abstract

This qualitative research was conducted to examine the development and operation trend of the Nurses' Association of Thailand, Eastern Branch Office. The participants consisted of nine presidents and twenty-two board of committee, both past and present terms (the term of 2022–2024); as well as eight professional nurses and ten practical nurses. The research instruments consisted of an in-depth interview guideline with a reliability of .93, a focus group discussion guideline for professional nurses with a reliability of 1, and a focus group discussion guideline for practical nurses with a reliability of 1. Data were collected through in-depth interviews, focus group discussions, and reviewing the relevant documents from May to July 2024. Data were analyzed by content analysis.

The research results revealed that the 50-year operation of the association was divided into 3 eras: 1) the establishment era (1974–1991), which was the period of the establishment of important foundations in terms of networking and good corporate culture; 2) the growth and strength era (1992–2004), which was the period of more efficient operations and concrete standardization of nursing professionals amidst changes in the quality assurance system in healthcare of the country; and 3) the adaptation era (2005–2024), which was the period of operating in rapidly changing and volatile contexts while

maintaining a good corporate culture. In summary, it can be pointed out that the association has been able to maintain its role and value as a professional association due to the transformative leadership of the presidents and executive team in each period. However, in the future, the association may need to adjust its operations to meet the needs of its members, consisting of many groups and generations, as well as to be relevant to the context of society.

This research suggests that the Nurses' Association of Thailand, Eastern Branch Office, should utilize the findings for developing the strategic plans in order to obtain goals of professional association functioning.

Keywords: Development, Operation trend,
The Nurses' Association of Thailand, Eastern Branch Office

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาชีพการพยาบาลสมัยใหม่ในประเทศไทย ซึ่งมีต้นแบบจากประเทศแถบยุโรปและอเมริกา ได้รับการส่งเสริมและสร้างคุณประโยชน์ให้กับสังคมไทย มาเป็นระยะเวลานานนับศตวรรษ นับจากการก่อตั้ง โรงเรียนหญิง แพทย์ผดุงครรภ์และการพยาบาลไข้ ณ โรงพยาบาลศิริราช เมื่อปี พ.ศ. 2439 (คณะ พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2561) ต่อมา ในปี พ.ศ. 2457 มีการก่อตั้งโรงเรียนนางพยาบาล สภาภษาค ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ (สถาบันการ พยาบาลศรีสวรินทรา สภาภษาคไทย, ม.ป.ป.) ในระยะ ต่อมาเมื่อมีผู้สำเร็จการศึกษาทางการพยาบาลมากขึ้น จึงได้มีการก่อตั้งสมาคมนางพยาบาลแห่งกรุงสยาม เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2470 โดยได้รับการ สนับสนุนจากบุคคลสำคัญหลายท่าน และมีนายกสมาคมฯ ท่านแรก คือ หม่อมเจ้าหญิงมณฑารพ กมลาสน์ ต่อมา สมาคมฯ ได้รับการเปลี่ยนชื่อตามบริบทของสังคมและ ประเทศ โดยครั้งหลังสุดใช้ชื่อว่า สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เมื่อปี พ.ศ. 2529 นับได้ว่าสมาคมพยาบาล แห่งประเทศไทยฯ เป็นองค์กรกวีอิสระสตรีแห่งแรกที่ ก่อตั้งขึ้นในประเทศไทยและดำเนินงานมาจนปัจจุบัน

(พ.ศ. 2567) นับเป็นระยะเวลา 97 ปี โดยทำหน้าที่ เป็นศูนย์กลางเพื่อให้การดูแล สนับสนุนสมาชิกที่เป็น พยาบาลวิชาชีพ ดังนั้น เพื่อให้การดูแลสมาชิกอย่าง ครอบคลุมทั่วประเทศ สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ จึงดำเนินการจัดตั้งสำนักงานสาขา 4 สาขา ได้แก่ สำนักงานสาขาภาคเหนือ สำนักงานสาขาภาคใต้ สำนักงานสาขาภาคตะวันออก และสำนักงานสาขา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ

สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงาน สาขาภาคตะวันออก เป็นสำนักงานสาขาลำดับที่ 3 ก่อตั้งเมื่อวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2517 สำนักงาน ตั้งอยู่ที่วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี เลขที่ 36 ถนนเลียบเนิน ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมือง จังหวัด จันทบุรี เริ่มแรกรับผิดชอบดูแลสมาชิกในพื้นที่ 8 จังหวัด ได้แก่ จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี ระยอง และสระแก้ว ปัจจุบันเพิ่มจังหวัด สมุทรปราการ รวมเป็น 9 จังหวัด ตลอดระยะเวลา 5 ทศวรรษที่ผ่านมา สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออก ดำเนินงานที่สอดคล้อง กับการเปลี่ยนแปลงตามบริบทของสังคมแต่ละช่วง อย่างต่อเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีกลยุทธ์ การดำเนินงานภายใต้กรอบวัตถุประสงค์ตามข้อบังคับ

สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ จำนวน 7 ฉบับ ซึ่งประกอบด้วย ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2513 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2518 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2525 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2539 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2551 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566 (สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี, 2566)

สำหรับประเด็นที่ท้าทายการดำเนินงานของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออก ในช่วงแรก คือ การรวบรวมสมาชิกและเครือข่ายเพื่อความเป็นปึกแผ่น ระยะต่อมา เมื่อมีการก่อตั้งสภาการพยาบาลซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพตามกฎหมาย สมาคมฯ ดำเนินงานเพื่อให้การสนับสนุนสภาการพยาบาลในการพัฒนาสมาชิกและวิชาชีพการพยาบาลให้มีบทบาทที่ชัดเจนขึ้นในระบบบริการสุขภาพ ซึ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐานอย่างเป็นรูปธรรม เมื่อระบบบริการสุขภาพมีการพัฒนามาตรฐานและคุณภาพการบริการสุขภาพในสถานพยาบาลเพื่อเป็นหลักประกันให้กับประชาชนในเรื่องความปลอดภัย โดยกำหนดให้สถานบริการสุขภาพทุกระดับต้องได้รับการรับรองคุณภาพระดับชาติ และพัฒนาขึ้นเพื่อการยอมรับในระดับสากลมากขึ้น ดังนั้น สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออก จึงต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการพยาบาลให้มีมาตรฐาน โดยการสนับสนุนและส่งเสริมสมาชิกให้ปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มศักยภาพ ขณะเดียวกันจะต้องตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของสมาชิกควบคู่ไปในเวลาเดียวกันด้วย ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ระบบบริการสุขภาพในประเทศไทยและทั่วโลกต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงแบบผันผวนของบริบทในสังคมที่มีลักษณะ VUCA ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง นอกจากนี้ วิกฤต COVID-19 ที่มีผลกระทบในวงกว้างทั่วโลกและมีระยะเวลายาวนานกว่า 2 ปี ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวแบบวิถีปกติใหม่

(new normal) ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว และองค์กร จากการเปลี่ยนแปลงที่กล่าวมา สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออก ได้ปรับตัวและดำเนินงานให้ตอบสนองความต้องการของสมาชิกที่เป็นคนรุ่นใหม่ซึ่งมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงต้องมีการศึกษาพัฒนาการและแนวโน้มการดำเนินงานของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออก ในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา ภายใต้กรอบวัตถุประสงค์ตามข้อบังคับสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ จำนวน 7 ฉบับ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2513 ถึงฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566) การศึกษาพัฒนาการและแนวโน้มการดำเนินงานของสมาคมฯ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าจะสามารถนำไปใช้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออก เพื่อการบรรลุเป้าหมายในการทำหน้าที่ของสมาคมวิชาชีพได้อย่างมีคุณค่าตามบริบทของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมทั้งสามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้อย่างครอบคลุมทุกกลุ่มทุกช่วงวัย อันจะส่งผลถึงคุณภาพการพยาบาลต่อไปด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารากฐานของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออก
2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานที่ผ่านมาในอดีตถึงปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออก
3. เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มคุณค่าจากการดำเนินงานของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออก ที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมในอนาคต

สมมติฐานการวิจัย

สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออก มีการดำเนินงานตามการเปลี่ยนแปลง

บริบทของสังคมอย่างต่อเนื่องจากอดีตถึงปัจจุบัน และมีการปรับกลยุทธ์การดำเนินงานเข้าสู่เป้าหมายของการบรรลุวัตถุประสงค์ของสมาคมตามการเปลี่ยนแปลงบริบทของสังคม

แนวคิดเบื้องต้นที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยเน้นการพรรณนาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งประกอบด้วยการดำเนินงานของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในยุคต่างๆ เพื่อสะท้อนพัฒนาการและแนวโน้มการดำเนินงานภายใต้กรอบวัตถุประสงค์ตามข้อบังคับสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ ตั้งแต่ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2513 ถึงฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research)

ผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลเป็นคณะกรรมการอำนวยการและสมาชิกของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2517 ถึง พ.ศ. 2567 โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล คือ เป็นผู้ที่จดจำการดำเนินงานของสมาคมในอดีตได้ และยินยอมเข้าร่วมการวิจัย สำหรับจำนวนผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจนได้ข้อมูลที่มีความอิ่มตัว (saturation) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 49 คน ประกอบด้วย นายกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 9 คน กรรมการอำนวยการ จำนวน 22 คน พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงพยาบาล 5-10 ปี จำนวน 8 คน และผู้ช่วยพยาบาลที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงพยาบาล จำนวน 10 คน เลือกผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด

เครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ครั้งนี้ มีดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกอดีตนายกสมาคมฯ อดีตกรรมการอำนวยการสมาคมฯ และกรรมการอำนวยการสมาคมฯ ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยข้อคำถาม 6 ข้อ ได้แก่ 1) การดำเนินงานเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย แผนกลยุทธ์ แผนงาน โครงสร้างองค์กร เทคโนโลยีสารสนเทศ การสร้างความร่วมมือ และการสร้างเครือข่าย 2) ผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของสมาคมฯ 3) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และการแก้ไข 4) ผลงานโดดเด่น 5) บริบททางสังคม สาธารณสุข และการพยาบาล ที่ทำให้ปรับเปลี่ยนการดำเนินงาน และ 6) แนวโน้มและทิศทางการดำเนินงานอีก 5 ปีข้างหน้า

2. แนวการสนทนากลุ่มพยาบาลวิชาชีพ ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ข้อ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการดำเนินงานของสมาคมฯ 2) การดำเนินงานของสมาคมที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกต่อวิชาชีพ และต่อสังคม 3) ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของสมาคม โดยมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน พร้อมเหตุผล และ 4) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการดำเนินงานของสมาคมฯ ให้ตอบสนองความต้องการของสมาชิกและสังคมในปัจจุบันและอนาคต 5 ปีข้างหน้า

3. แนวการสนทนากลุ่มผู้ช่วยพยาบาล ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ข้อ ได้แก่ 1) การรับรู้ข้อมูลและการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับสมาคมพยาบาล หรือการรวมกลุ่มเฉพาะผู้ช่วยพยาบาลในประเทศไทย 2) สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ทำงานรู้จักเป็นอย่างไร และ 3) ความต้องการให้สมาคมฯ ดำเนินการเพื่อประโยชน์ต่อสมาชิกสมทบ ต่อวิชาชีพ และต่อสังคม

สำหรับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือนี้ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกอดีตนายกสมาคมฯ อดีตกรรมการอำนวยการสมาคมฯ และกรรมการอำนวยการสมาคมฯ แนวการสนทนากลุ่มพยาบาลวิชาชีพ และแนวการสนทนากลุ่มผู้ช่วยพยาบาล ไปให้

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารองค์การพยาบาล จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกฯ ไปตรวจสอบความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน 2 คน (inter-rater reliability) โดยสัมภาษณ์เชิงลึกนายกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขากาตตะวันออก กรรมการอำนวยการทั้งอดีตและปัจจุบัน ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 คน หาค่าความเชื่อมั่นจากการสังเกต ได้ค่าเท่ากับ .93 นำแนวการสนทนากลุ่มพยาบาลวิชาชีพ ไปสนทนากลุ่มกับพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 คน หาค่าความเชื่อมั่นจากการสังเกต ได้ค่าเท่ากับ 1 และนำแนวการสนทนากลุ่มผู้ช่วยพยาบาล ไปสนทนากลุ่มกับผู้ช่วยพยาบาลที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 คน หาค่าความเชื่อมั่นจากการสังเกต ได้ค่าเท่ากับ 1

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล มีดังนี้ 1) หลังจากโครงร่างวิจัยได้รับการพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จังหวัดจันทบุรี/เขตสุขภาพที่ 6 (เอกสารรับรอง เลขที่ CTIREC 036/67 วันที่ 30 เมษายน 2567) ผู้วิจัยจึงเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูล และ 2) ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และสิทธิในการถอนตัวจากการวิจัย รวมทั้งแจ้งว่าข้อมูลจะได้รับการเก็บรักษาเป็นความลับและนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น โดยจะนำเสนอข้อมูลในภาพรวม

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยติดต่อผู้ให้ข้อมูลขออนุญาตหมายวันและเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อถึงวันและเวลาที่นัดหมาย ผู้วิจัยเดินทางไปพบนายกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขากาตตะวันออก และกรรมการอำนวยการ ที่วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี และโรงพยาบาลระยอง รวมทั้งการพบผ่านระบบออนไลน์ แนะนำตัว ดำเนินการพิทักษ์สิทธิ

ผู้ให้ข้อมูลตามข้อความชี้แจงการพิทักษ์สิทธิ จากนั้นดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกตามแบบสัมภาษณ์เชิงลึกฯ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์คนละ 45-60 นาที และดำเนินการสนทนากลุ่มพยาบาลวิชาชีพ และกลุ่มผู้ช่วยพยาบาลที่วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ใช้เวลากลุ่มละ 60 นาที ซึ่งการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มดำเนินการโดยผู้วิจัยหลักคนเดียว ส่วนทีมผู้วิจัยทำหน้าที่จดบันทึกและตรวจทานความเข้าใจข้อมูลให้ตรงกันกับผู้ให้ข้อมูล นอกจากนี้ยังเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกรกฎาคม 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยการวิเคราะห์แบบอุปมัย (analytic induction)

สำหรับการสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (data triangulation) โดยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากเอกสารภาพถ่าย (สถานที่) และบุคคล อันประกอบด้วยนายกสมาคม และกรรมการที่มีประสบการณ์ในการร่วมดำเนินงานของสมาคมในตำแหน่งต่างๆ ซึ่งร่วมดำเนินงานมากกว่า 1 วาระ

ผลการวิจัย

1. รากฐานของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขากาตตะวันออก

รากฐานสำคัญที่ทำให้องค์กรดำเนินงานมีประสิทธิภาพ คือ การมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการเป็นแบบอย่างที่ดีที่ส่งต่อจากรุ่นพี่สู่น้อง จากอาจารย์สู่ศิษย์ ความรักในวิชาชีพ ความสามัคคี ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ซึ่งการปฏิบัติตามแบบอย่างที่ดีทำให้เกิดการสร้างวิถีการปฏิบัติและบรรยากาศที่ดีขององค์กร (The TC4RE Podcast, n.d.) ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์จากนายกสมาคมที่ว่า “แรงบันดาลใจในการรับตำแหน่ง

นายกสมาคมฯ เพราะเห็นแบบอย่างที่ดีจากรุ่นพี่ที่เป็นอดีตนายกฯ และกรรมการฯ นอกจากการได้รับการสนับสนุนจากพยาบาลรุ่นน้อง” “มีความประทับใจต่อการทำงานของอดีตนายกสมาคมฯ ที่มีความทุ่มเท เสียสละ ประนีประนอม ซึ่งช่วยให้เกิดการทำงานเป็นทีมได้อย่างปรองดอง แม้จะมาจากต่างสถาบันต่างหน่วยงานกัน” “นายกสมาคมฯ คนแรก เป็นแรงบันดาลใจและแบบอย่างที่ดีในการเสียสละทำงานเพื่อสมาคม” และตัวอย่างคำสัมภาษณ์จากกรรมการอำนวยการที่ว่า “ความประทับใจในการร่วมทำงานของสมาคมฯ คือ การเห็นแบบอย่างการทำงานของนายกสมาคมฯ ที่มีภาวะผู้นำ ทำให้เกิดการร่วมมือร่วมใจกันอย่างเหนียวแน่น”

นายกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออก ตั้งแต่ก่อตั้งถึงปัจจุบันมีจำนวน 16 คน ดังนี้ 1) นางสาวปรุง โกมารทัต วาระ พ.ศ. 2517-2521 2) นางสาวปิ่นประภา อัฐสุวรรณ วาระ พ.ศ. 2522-2525 และ พ.ศ. 2530-2532 3) นางสาวนันทนา โชตินันท์ วาระ พ.ศ. 2526-2527 4) นางสมศรี แสงแจ่ม วาระ พ.ศ. 2528-2529

5) นางสุมาลี ศรีวิชัย วาระ พ.ศ. 2533-2534 6) นางมาลี ถนอมคุณ วาระ พ.ศ. 2535-2536 7) นางสาวนิศย์ ภู่อี่ยม วาระ พ.ศ. 2537-2538 8) นางสาวบัว วงศ์ไพโรจน์ วาระ พ.ศ. 2539-2541 9) ผศ. ดร.สุนทราวดี เขียวพิเชฐ วาระ พ.ศ. 2542-2543 10) รศ. ดร.เรณู พงษ์เรืองพันธุ์ วาระ พ.ศ. 2544-2545 11) นางอิชชา สุวรรณกุล วาระ พ.ศ. 2546-2547 12) ดร.เบญจวรรณ ทิมสุวรรณ วาระ พ.ศ. 2548-2549 และ พ.ศ. 2550-2552 13) ผศ. ดร.ศุภรใจ เจริญสุข วาระ พ.ศ. 2553-2555 และ พ.ศ. 2565-2567 14) นางจันทนา พงษ์สมบูรณ์ วาระ พ.ศ. 2556-2558 15) นางอรนุช มกรภิรมย์ วาระ พ.ศ. 2559-2561 และ 16) ดร.มณฑนา เหมชะญาติ วาระ พ.ศ. 2562-2564

ทั้งนี้ นางสาวปรุง โกมารทัต (ดังภาพ) ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งและนายกสมาคมฯ คนแรก ได้กล่าวว่า “สมาคมฯ เปรียบเสมือนบ้านของสมาชิก คนที่ไม่มีบ้านคือคนที่เร่ร่อน และควรปลูกฝังพยาบาล รวมถึงนักศึกษาพยาบาลให้ตระหนักถึงแนวคิดที่สำคัญนี้ เพื่อให้สมาชิกต้องมีหน้าที่ช่วยกันรักษาทะนุบำรุงบ้านให้มั่นคงแข็งแรง”

2. การดำเนินงานที่ผ่านมาในอดีตถึงปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคตของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออก

ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออก และจำแนกพัฒนาการขององค์กรเป็น 3 ยุค ดังนี้

1. ยุคก่อร่างสร้างตัว หมายถึง การดำเนินงานในช่วงระยะเวลา 17 ปีแรก (พ.ศ. 2517-2534) กลยุทธ์การดำเนินงานที่สำคัญ คือ การสร้างเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะพัฒนาองค์กรให้มีความเข้มแข็ง เป็นปึกแผ่นทำประโยชน์ให้แก่สมาชิกและสังคม ด้วยบรรยากาศการทำงานที่ให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีผลการดำเนินงาน

โดยสรุปดังนี้

1.1 การสร้างทีมงานและเครือข่าย โดยเชิญผู้นำองค์กรพยาบาลจากโรงพยาบาล สถาบันการศึกษา และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นคณะกรรมการอำนวยการ และจัดกิจกรรมของสมาคมแบบผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพ

1.2 การรวบรวมสมาชิก เริ่มต้นโดยการสำรวจและจัดทำทะเบียนสมาชิก จากนั้นมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เชิญชวนพยาบาลและผู้สำเร็จการศึกษาใหม่เข้าร่วมเป็นสมาชิก

1.3 การจัดกิจกรรม ได้แก่ 1) การประชุมวิชาการประจำปี ส่วนใหญ่จัดปีละ 1 ครั้ง ครั้งละ 2 วัน โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการเสริมสร้างเอกลักษณ์และอัตลักษณ์วิชาชีพการพยาบาล 2) งานเลี้ยงสังสรรค์ เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก 3) การแข่งขันโบว์ลิ่ง เติมน้ำใจ และรับเงินบริจาค 4) โครงการวางแผนครอบครัวให้กับประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5) โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 6) การจัดสรรทุนการศึกษาให้กับนักศึกษาพยาบาล 7) การพัฒนาคุณภาพงานบริการพยาบาลให้มีมาตรฐานของโรงพยาบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 8) การสนับสนุนพยาบาลวิชาชีพผลิตผลงานวิจัย จำนวน 8 เรื่อง

2. ยุคแห่งการเติบโตและแข็งแกร่ง หมายถึง การดำเนินงานในช่วงระยะเวลา 13 ปีต่อมา (พ.ศ. 2535-2547) สะท้อนถึงการเติบโตและแข็งแกร่งขององค์กรในเรื่องการเพิ่มพูนเงินรายได้ และด้านมาตรฐานคุณภาพการพยาบาล มีผลการดำเนินงานโดยสรุปดังนี้

2.1 การสืบสานต่อยอดการทำงานร่วมกันฉันพี่น้อง และการหมุนเวียนเป็นเจ้าภาพจัดกิจกรรมสำหรับการจัดกิจกรรมต่อยอด ได้แก่ 1) การประชุมคณะกรรมการอำนวยการสัญจร 2) การจัดงานมุทิตาจิต 3) การมอบรางวัลพยาบาลดีเด่น 4) การจัดทำเว็บไซต์ 5) การส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม ICN 6) การต้อนรับผู้นำทางการพยาบาลจากต่างประเทศมาศึกษาดูงาน 7) การจัดการเลือกตั้งคณะกรรมการอำนวยการ 8) การจัด

ทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการประจำปี 9) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกียรติภูมิแห่งวิชาชีพ ในวันสำคัญของวิชาชีพการพยาบาล และ 10) การจัดเวทีนำเสนอและประกวดผลงานวิจัยทางการพยาบาล

2.2 การเพิ่มพูนเงินรายได้ มีการจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้ที่หลากหลายมากขึ้น ได้แก่ 1) การจัดจำหน่ายของที่ระลึกต่างๆ ภายใต้แนวคิด “สวยงาม มีเอกลักษณ์ และเป็นประโยชน์” 2) การลงทะเบียนประชุมวิชาการที่ได้รับคะแนน CNEU ปีละ 2 ครั้ง 3) การจัดงานเลี้ยงสังสรรค์เชื่อมความสัมพันธ์ และ 4) การจัดกิจกรรมพิเศษระดมทุน เช่น การจัดแรลลี่ (เดิน/รถ) การแข่งขันโบว์ลิ่ง กิจกรรมเดิน-วิ่งเพื่อสุขภาพ

2.3 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพการพยาบาล ได้แก่ 1) การพัฒนาศักยภาพพยาบาลวิชาชีพเพื่อสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ ถึงความสำคัญของการปฏิบัติการพยาบาลให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน 2) การผลิตวารสารสมาคมพยาบาลฯ สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) การส่งตัวแทนเป็นคณะกรรมการพัฒนาวิชาชีพของสภาการพยาบาลในการจัดทำมาตรฐานบริการพยาบาลและการผดุงครรภ์ และ 4) การเป็นตัวแทนเข้าร่วมดำเนินการเรียกร้องค่าตอบแทนวิชาชีพการพยาบาลร่วมกับสภาการพยาบาลและสำนักงานการพยาบาล

3. ยุคการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การดำเนินงานในช่วงระยะเวลา 20 ปีต่อมา (พ.ศ. 2548-2567) แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงแรก ระหว่าง พ.ศ. 2548-2561 ระยะเวลา 14 ปี และช่วงหลัง ระหว่าง พ.ศ. 2562-2567 ระยะเวลา 6 ปี

3.1 ยุคการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรก การเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคมที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กร คือ สถานการณ์ที่พยาบาลทั้งระดับบริหารและระดับปฏิบัติการมีภาระงานเพิ่มขึ้นจากการรับรองคุณภาพการให้บริการพยาบาลของสถานพยาบาล มีผลการดำเนินงานที่สำคัญดังนี้

3.1.1 การจัดประชุมวิชาการใหญ่สามัญประจำปีที่สุดคดคล้องกับการดำเนินงานตามมาตรฐาน

คุณภาพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ และนโยบายของสภาการพยาบาลระหว่างประเทศ (International Council of Nurses [ICN]) โดยมีสัดส่วนพยาบาลวิชาชีพเป็นวิทยากรเพิ่มมากขึ้น

3.1.2 การขยายภาคีเครือข่าย โดยสร้างเครือข่ายทีมวิจัยสาขาวิชาชีพ/สหสาขาวิชาชีพ/ชุมชน และจัดตั้งคลินิกวิจัย สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรพยาบาลภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1.3 การปรับกลยุทธ์การดำเนินงาน เช่น การจัดสรรโควตาผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการและการจัดจำหน่ายของที่ระลึก การเชิญเกียรติสมาชิกที่ได้รับตำแหน่งผู้นำทางการพยาบาล การมอบเกียรติบัตรแสดงความชื่นชมและยกย่องพยาบาลที่ทำความดี และการพัฒนาเว็บไซต์ให้ตอบสนองพฤติกรรมของคนรุ่นใหม่

3.2 ยุทธการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ช่วงหลัง การเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคมที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กร คือ วิกฤติการณ์การระบาดของ COVID-19 และสมาชิกที่เป็นคนรุ่นใหม่มีจำนวนมากขึ้น มีผลการดำเนินงานที่สำคัญดังนี้

3.2.1 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการดำเนินงาน ได้แก่ 1) การประชุมคณะกรรมการอำนวยการออนไลน์ 2) การเพิ่มช่องทางการสื่อสารผ่านเฟซบุ๊กและแอปพลิเคชันไลน์ 3) การเลือกตั้งคณะกรรมการอำนวยการออนไลน์ 4) การประชุมวิชาการประจำปีในรูปแบบ free online และ 5) การมูทิตาจิตต่อพยาบาลผู้เกษียณอายุราชการออนไลน์

3.2.2 การบริหารเชิงกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ “การเป็นองค์กรวิชาชีพที่ส่งเสริมให้พยาบาลในภาคตะวันออกเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข เป็นที่พึ่งของสังคมได้” 2) การจัดตั้งสำนักงานสมาคมฯ และห้องเกียรติยศอย่างถาวร 3) การเพิ่มการจัดสรรเงินทุนสนับสนุนการผลิตผลงานวิจัยที่สอดคล้องและตอบสนองวิสัยทัศน์ของสมาคมฯ 4) การประชาสัมพันธ์คุณค่า

ขององค์กรเชิงรุกในสถาบันการศึกษา 5) การขยายเครือข่ายการดำเนินงานจิตอาสาร่วมกับภาคประชาชน และ 6) การจัดจำหน่ายหน้าปกอเนกมัยที่ทำจากผ้าปักตราสัญลักษณ์

3.2.3 การจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้สร้างคุณค่า และประชาสัมพันธ์องค์กรที่สำคัญ ได้แก่ 1) Nurse Run for Health 2019 (offline) และ Together Run Fun for Health 2023 (online & offline) 2) การบริจาคอุปกรณ์ ได้แก่ อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล หน้ากาก N-95 และเครื่องวัดความอึดตัวของออกซิเจนในเลือด ให้กับโรงพยาบาลสนาม 3 จังหวัด คือ จันทบุรี ระยอง และชลบุรี 3) การจัดทำเข็มกลัดจากเหรียญที่ระลึกครบรอบวันพระราชสมภพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี 120 ปี และ 4) การจัดทำ e-book คำสอนสมเด็จพระยา

สำหรับทิศทางและแนวโน้มการดำเนินงานของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออก มีดังนี้

1. ควรดำเนินงานที่ตอบสนองความต้องการของพยาบาลวิชาชีพทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิก กลุ่มคนรุ่นใหม่ ได้แก่ การพัฒนาองค์กรให้สามารถพึ่งพิงได้เมื่อต้องการความช่วยเหลือ การสนับสนุนให้ผู้บริหารการพยาบาลตระหนักถึงความสำคัญของความต้องการการสนับสนุนการทำงานของพยาบาลรุ่นใหม่ (Douglas & Gray, 2020; Rollan Oliveira & Siles González, 2021) ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่ดีในการทำงาน ค่าตอบแทนที่ยุติธรรม ความสมดุลของชีวิตส่วนตัวและการทำงาน และความก้าวหน้าในอาชีพ

2. ควรขยายการดำเนินงานไปยังสมาชิกสมทบอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม เนื่องจากผู้ช่วยพยาบาลให้ความสนใจและยินดีสมัครเป็นสมาชิกสมทบ เพราะต้องการพัฒนาตนเองและต้องการให้องค์กรเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารและสิทธิประโยชน์

3. แนวทางการเพิ่มคุณค่าจากการดำเนินงานของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาค

ตะวันออก ที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมในอนาคต
คุณค่าที่เกิดจากการดำเนินงานขององค์กร
ตลอด 50 ปี คือ วัฒนธรรมการทำงานที่ดี ได้แก่
การสร้างบรรยากาศในการทำงานที่เอื้อเพื่อเสริมพื้เนื้อ
ร่วมวิชาชีพ การให้เกียรติซึ่งกันและกัน ความเสียสละ
การสร้างความร่วมมือ ความสามัคคี และภาวะผู้นำ
การเปลี่ยนแปลงของทีมผู้บริหารองค์กร สำหรับแนวทาง
การดำเนินงานเพื่อสร้างคุณค่าขององค์กรให้เป็นที่
ประจักษ์ผ่านช่องทางการสื่อสารดิจิทัลที่ทันสมัย ได้แก่
การตลาดแนวใหม่ตามหลักการจิตวิทยาการตลาดและ
ประสาทวิทยาการตลาด ต่อสังคมในวงกว้าง

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตาม
วัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า ในช่วงระยะเวลา 50 ปีที่ผ่านมา
สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขากา
ตะวันออก ดำเนินงานภายใต้กรอบวัตถุประสงค์ตาม
ข้อบังคับสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ รวม 7 ฉบับ
ได้แก่ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2513 ฉบับปรับปรุง พ.ศ.
2518 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2525 ฉบับปรับปรุง พ.ศ.
2539 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2551 ฉบับปรับปรุง พ.ศ.
2561 และล่าสุดฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566 ผลการ
ดำเนินงานที่เด่นชัดของยุคก่อร่างสร้างตัว คือ ความเป็น
ปึกแผ่นจากการมีส่วนร่วมจากองค์กรพยาบาลใน
หลากหลายสังกัด ยุคแห่งการเติบโตและแข็งแกร่งมี
ความมั่นคงจากรายได้เพิ่มขึ้น พัฒนามาตรฐานของ
วิชาชีพการพยาบาล มีความเป็นรูปธรรมเพิ่มขึ้น และ
ขยายความร่วมมือสู่องค์กรการพยาบาลและสถาบันการ
ศึกษาภาคเอกชน และยุคการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง
มีการสร้างผลงานวิจัยเพิ่มมากขึ้น บริการวิชาการ
ตอบสนองความต้องการของสมาชิกในภาวะวิกฤต
COVID-19 และสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายองค์กร
อื่นๆ นอกเหนือจากองค์กรการพยาบาล

จากอดีตถึงปัจจุบัน องค์กรได้มีการปรับกลยุทธ์

การดำเนินงานตามการเปลี่ยนแปลงบริบทของสังคม
อย่างต่อเนื่อง ทำให้มีผลการดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมาย
เป็นประโยชน์ต่อพยาบาลวิชาชีพทั้งที่เป็นสมาชิกและ
ไม่ได้เป็นสมาชิก ต่อวิชาชีพการพยาบาล และต่อสังคม
เมื่อเทียบกับกรอบวัตถุประสงค์ตามข้อบังคับ
สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ ฉบับปรับปรุง พ.ศ.
2566 องค์กรมีผลการดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมาย ได้แก่
1) การส่งเสริมจรรยาบรรณและความเป็นหนึ่งเดียว เป็น
ประโยชน์ต่อสมาชิก เช่น การจัดงานสังสรรค์จันทน์พื้เนื้อ
งานมุทิตาจิต มอบรางวัลพยาบาลดีเด่น เป็นประโยชน์
ต่อพยาบาลวิชาชีพทั้งหมด เช่น ระดมทุนให้ความ
ช่วยเหลือพยาบาลทั่วประเทศที่ประสบภัยพิบัติทาง
ธรรมชาติ เป็นตัวแทนเข้าร่วมดำเนินการเรียกร้อง
ค่าตอบแทนวิชาชีพการพยาบาล และเป็นประโยชน์ต่อ
วิชาชีพการพยาบาล เช่น ร่วมเป็นคณะกรรมการ
การพัฒนาวิชาชีพ สภาการพยาบาล จัดทำมาตรฐาน
บริการพยาบาลและการผดุงครรภ์ สนับสนุนสถาบัน
การศึกษาและหน่วยบริการพยาบาลในการจัดกิจกรรม
ประชาสัมพันธ์เกียรติภูมิแห่งวิชาชีพในวันพยาบาล
แห่งชาติและวันพยาบาลสากล 2) การเป็นศูนย์กลาง
ข้อมูล สร้างความเป็นธรรม สวัสดิภาพ เป็นประโยชน์ต่อ
สมาชิก เช่น การจัดประชุมคณะกรรมการอำนวยการ
สัญจรเพื่อรับฟังปัญหาและอุปสรรค พร้อมทั้งให้
ข้อเสนอแนะ การส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม ICN
Conference ณ ต่างประเทศ ประโยชน์ต่อพยาบาล
วิชาชีพทั้งหมด เช่น การจัดทำเว็บไซต์ การประชุม
วิชาการประจำปี และประโยชน์ต่อวิชาชีพการพยาบาล
เช่น การสนับสนุนการศึกษาวิจัยทางการพยาบาล
การมอบทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษา/นิสิตพยาบาล
3) การพัฒนาวิชาชีพที่ทันสมัยเพื่อสุขภาวะประชาชน
เช่น การพัฒนาศักยภาพพยาบาลในการปฏิบัติการ
พยาบาลตามมาตรฐานคุณภาพการพยาบาลและการ
ผดุงครรภ์ 4) การให้บริการและสื่อสารด้านสุขภาพและ
การพยาบาล เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยการสร้าง
ความตระหนักในการสร้างเสริมสุขภาพ เช่น การจัด

กิจกรรมเดิน-วิ่งการกุศล การจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ และให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชนในวันสำคัญของวิชาชีพการพยาบาล 5) การบำเพ็ญสาธารณกุศลด้านการพยาบาลแก่ประชาชน เช่น การเยี่ยมบ้านและบริจาคสิ่งของจำเป็นสำหรับผู้ป่วยพิการติดเตียงร่วมกับจิตอาสาภาคประชาชน และ 6) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กร สมาคม ชมรม ทั้งในและต่างประเทศ เช่น กองการพยาบาล ชมรมจิตอาสาศูนย์ป่นน้ำใจสาธุมูลนิธิโรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ กองทัพเรือ ในพระบรมราชินูปถัมภ์

ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญ คือ การมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของคณะกรรมการอำนวยการ ทั้ง 3 ยุค ที่ดำเนินงานด้วยวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันที่ดี อันประกอบด้วย การสร้างบรรยากาศในการทำงานที่เอื้อเพื่อเสริมสัมพันธ์ร่วมวิชาชีพ การให้เกียรติซึ่งกันและกัน ความเสียสละ ความร่วมมือ ความสามัคคี การเป็นแบบอย่างที่ดีของรุ่นพี่ สอดคล้องกับการศึกษาของพลิชฐ์ มะลิ (2565) ที่พบว่า บทบาทสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ การเปลี่ยนแปลงจากการใช้คำสั่งมาเป็นการสร้างการมีส่วนร่วม จากการควบคุมสู่การสร้างแรงบันดาลใจ จากการมุ่งแก้จุดอ่อนเป็นสนใจใช้จุดแข็งมากขึ้น และจากการอบรมอย่างเดียวเป็นเพิ่มการโค้ช และสอดคล้องกับการศึกษาของเนตรนภา เจตน์จางค์ (2564) ที่พบว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสูงมีผลเชิงบวกต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานขององค์กร ส่งผลให้เกิดความรักและความสามัคคีของกรรมการและอนุกรรมการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของพิชชาภา เกาะเต้น (2563) ที่พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สำนักงานสาขาภาคตะวันออก ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการทำหน้าที่ของสมาคมวิชาชีพได้อย่างมีคุณค่าตามบริบทของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของสมาชิกในแต่ละช่วงวัย เช่น การเปรียบเทียบความต้องการ ความคาดหวัง และความพึงพอใจต่อการดำเนินงานสมาคมฯ ของสมาชิกในกลุ่ม Gen X กลุ่ม millennials (Gen Y) และกลุ่ม Gen Z เพื่อนำข้อค้นพบที่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ไปใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิก และเพิ่มคุณค่าให้สมาคมวิชาชีพการพยาบาลยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2561). *ประวัติคณะพยาบาลศาสตร์*. สืบค้นจาก https://ns.mahidol.ac.th/Thai_Nursing_Museum/room2.html
- เนตรนภา เจตน์จางค์. (2564). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.
- พลิชฐ์ มะลิ. (2565). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงใน Thailand 4.0. วารสารนิตยสารเสียงธรรมจากมหาชน*, 8(2), 11-23.

- พิชชาภา เกาะเต็น. (2563). ผลกระทบของการทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ที่ส่งผลต่อความผูกพัน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท โตโยต้านครธน จำกัด (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย. (ม.ป.ป.). ประวัติสถาบัน. สืบค้นจาก stin.ac.th/ประวัติสถาบัน/
- สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี. (2566). ข้อบังคับสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 9 พ.ศ. 2566). สืบค้นจาก https://www.thainurse.org/wordpress/?page_id=12616
- Douglas, K., & Gray, S. (2020). Generational complexities present new challenges for nurse leaders. *Nurse Leader*, 18(2), 126–129. doi:10.1016/j.mnl.2019.12.008
- Rollan Oliveira, S., & Siles González, J. (2021). Nursing professionals within the intergenerational context during the 20th and 21st centuries: An integrative review. *Investigación y Educación en Enfermería*, 39(3). e14. doi:10.17533/udea.iee.v39n3e14
- The TC4RE Podcast. (n.d.). *Utilise role models: Building a positive organisational culture*. Retrieved from <https://tc4re.org/utilise-role-models-building-a-positive-organisational-culture/>

ทำเนียบ

นายกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ
สำนักงานสาขาภาคตะวันออก

วาระดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2517 - พ.ศ. 2567

นางสาวปรัง โคมารทิต

ดำรงตำแหน่งวาระปี พ.ศ. 2517 - 2521
อดีตผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี
และอดีตผู้อำนวยการกองงานวิทยาลัย
สำนักงานปกครองส่วนท้องถิ่น

นางสาวปิ่นประภา อัฐสุวรรณ

ดำรงตำแหน่งวาระปี พ.ศ. 2522 - 2525
และ วาระปี พ.ศ. 2530 - 2532
อดีตรองนายกเทศมนตรีเมืองจันทบุรี
และอดีตผู้อำนวยการกองงานวิทยาลัย
สำนักงานปกครองส่วนท้องถิ่น

นางสวณันทนา ไชตินันท์

ดำรงตำแหน่งวาระปี พ.ศ. 2526 - 2527
อดีตผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลจันทบุรี

นางสมศรี แสงแจ่ม

ดำรงตำแหน่งวาระปี พ.ศ. 2528 - 2529
อดีตผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลจันทบุรี

ทำเนียบ

นายกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ
สำนักงานสาขาภาคตะวันออก

วาระดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2517 - พ.ศ. 2567

นางสมาลี ศรีวินิจ

ดำรงตำแหน่งวาระปี พ.ศ. 2533 - 2534
อดีตหัวหน้าพยาบาลโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

นางมาลี ถนอมคุณ

ดำรงตำแหน่งวาระปี พ.ศ. 2535 - 2536
อดีตหัวหน้าพยาบาลโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

นางสาวนิตย์ ภูเี่ยม

ดำรงตำแหน่งวาระปี พ.ศ. 2537 - 2538
อดีตหัวหน้าพยาบาลโรงพยาบาลจันทบุรี

นางสายบัว วงศ์ไพโรจน์

ดำรงตำแหน่งวาระปี พ.ศ. 2539 - 2541
อดีตรองผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล
โรงพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี

ทำเนียบ

นายกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ
สำนักงานสาขาภาคตะวันออก

วาระดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2517 - พ.ศ. 2567

ผศ.ดร.สุนทราวดี เอียรพิเชฐ

ดำรงตำแหน่งวาระปี พ.ศ. 2542 - 2543
อดีตคณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

รศ.ดร.เรมา พงษ์เรืองพันธุ์

ดำรงตำแหน่งวาระปี พ.ศ. 2544 - 2545
อดีตรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยบูรพา

นางอิษยา สุวรรณกุล

ดำรงตำแหน่งวาระปี พ.ศ. 2546 - 2547
อดีตหัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาลระยอง

ดร.เบญจวรรณ ทิมสุวรรณ

ดำรงตำแหน่งวาระปี พ.ศ. 2548 - 2549
และ วาระปี พ.ศ. 2550 - 2552
อดีตผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี

ทำเนียบ

นายกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ
สำนักงานสาขาภาคตะวันออก

วาระดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2517 - พ.ศ. 2567

ผศ.ดร.สุกรี ใจเจริญสุข

ดำรงตำแหน่งวาระปี พ.ศ. 2553 - 2555
และ วาระปี พ.ศ. 2565 - 2567
ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลราชชนนีสืบราชสันติ
คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

นางจันทนา พงษ์สมบุรณ์

ดำรงตำแหน่งวาระปี พ.ศ. 2556 - 2558
อดีตหัวหน้าพยาบาลโรงพยาบาลจันทบุรี

นางอรนุช มกรากิรมย์

ดำรงตำแหน่งวาระปี พ.ศ. 2559 - 2561
อดีตหัวหน้าพยาบาลโรงพยาบาลตราด

ดร.มันทนา เหมชะญาติ

ดำรงตำแหน่งวาระปี พ.ศ. 2562 - 2564
อดีตผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี
คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก